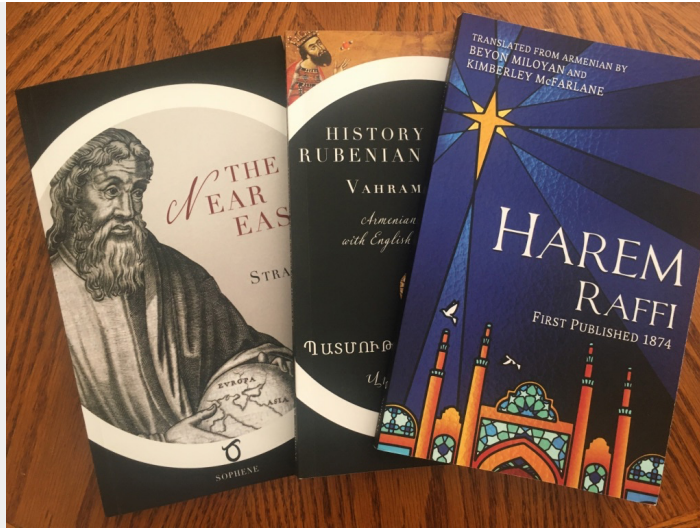

ՅՈՒՍԱԿՐԻՉ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Posted on July 8, 2020 by Keghart

Category: [Opinions](#)

Պոկտ. Մինաս Գոճայեան, Լոս Անճելըս, 3 Յուլիս 2020

**Ինչ որ տուհի ուրիշին, վերադարձաւ անուշգած
Վ.ԹԵՔԵԱՆ**

Երկարամեայ ուսուցիչի մը կեանքը լի է հպարտառիթ անակնկալներով, որոնք եթէ ինչ որ չափով արդիւնքն են ուսուցիչին տուած դաստիարակութեան եւ ուսման, կը դառնան քաղցրահամ եւ Վահան ԹԵՔԵԱՆի խօսքերով`

- Ինչ որ տուհի ուրիշին, վերադարձաւ անուշգած:

Էլլամակ մը եւ ապա հեռախօսագանգ մը գիս կը տաներ 15 տարի ետ, երբ այդ տարի ՀԲԸՄ Մանուկեան-Տեմիրճեան վարժարանի (ԱՄՆ, Քալիֆորնիա) ԺԱ. դասարանի աշկերտները գլուխս հաւաքած կը տանէի տասնօրեայ հայրենի շրջագայութիւն- ուխտագնացութեան: Ակնոցներուն ետին բացայայտօրէն հետաքրքիր աշակերտ մը` Պիոն անունով, միշտ հարցումներ կը հարցներ: Սիրով եւ երբեմն ալ համբերութեամբ կը պատասխանէի: Ան աւարտեց յաջորդ տարի եւ այլեւս անունը չլսեցի, բացի այն պահերէն, երբ կը հանդիպէի իր պատուական մեծօր եւ մեծմօր` Տեր եւ Տիկ. Նուպար եւ Մարօ Յակոբեաններուն: Եւ այսպէս օր մըն ալ կ'իմանայի թէ ուսման համար Նախընտրեր է երթալ Աւստրալիա եւ հետեւիլ հոգեբանութեան...Ուրախ լուր մը` ի հարկէ:

Հեռաձայնողը Պիոն Միլոյեանն էր: Շուտով կը պարզուէր, որ ան զբաղէր է եւ մտադրեր է նուիրուիլ հայ գրականութիւնը անգլերէնի թարգմանելու գործին...: Ասկէ աւելի ուրախ լուր մը կրնա՞ր իմանալ ուսուցիչ մը, այս պարագային ես եւ կիսս:

Հպարտութեամբ կը խօսեր թէ ինք եւ իր համալսարանական ընկերուիին` Օրդ. Քիմպըրլի Մըքֆարլէնը անգլերէնի թարգմանած են Բաֆիի «Ջալալէդդին»ը, «Հարեմ»ը, «Մի օրավար հող»ը եւ աշխուժօրէն ու հաւատով լծուած են երկուքով միասին հարստացնել անգլերէն ընթերցող հասարակութեան գրադարանը:

- Սիրոս կը նեղուէր,- կը գրեր ինծի Պիոն,- որ նոր սերունդի հայերն ու օտարները գրեթէ ոչինչ գիտեն հայ գրականութեան մասին եւ հրապարակի վրայ գտնուողներէն ալ լուր չունին, մինչդեռ հայ գրականութիւնը հրամցնելիք շատ երկեր ունի անգլերէն ընթերցողներուն ու համաշխարհային գրականութեան:

Ճիշդ էր Պիոն. այս պակասը իր մաշկին վրայ զգացեր էր հեռաւոր Աւստրալիայի իր յաճախած համալսարանին մէջ, ուր կը հանդիպի ծանրակշիռ ավստրալիացի ուսանողիի մը, որ իր նման կը սիրեր կարդալ եւ աշխարհը ճանչնալ գրականութեան ընդմէջէն: Ճաշակները բռներ էին: Շատ չանցած միասնական ջանքերով կը հիմնեն SOPHENE հրատարակչական հաստատութիւնը եւ իրար ետեւէ լոյս կ'ընծայեն հայութեան մասին տարբեր ժամանակներուն գրուած անգլերէն գիրքեր եւ թարգմանութիւններ:

Պիոնն ու Քիմպըրլին այնքան կը խորանան ու կը խանդավառուին որ վերջինս կ'որոշէ

չուրը աղբիւրէն խմել եւ կը սկսի հետեւիլ ՀԲԸՄ-ի Հայերէն տեսալսողական անցանց դասընթացըներուն (AGBU AVC)՝ հիմնուած համակարգիչի աշխարհին մէջ մասնագիտացած Երուանդ Զօրեանի ջանքերով:

Աչքէ կ'անցընեն տրամադրութեանս տակ գտնուող իրենց թարգմանութեամբ կատարուած Բաֆֆիի «Հարեմ»ը եւ «Ձալալէդդինը», «Խենթը», եւ «Պարոյր Հայկազն»ը, ապա նոր խմբագրութեամբ 1831-ին հրատարակուած Չարլզ Նիւմանի (Charles Neumann) թարգմանութեան վերահրատարակութիւնը, Վահրամ Բապունիի «Պատմութիւն Ռուբենեանց»ը ("History of the Rubenian Dynasty"), Ստրաբոնի (Ն.Ք. 64-24 Ք.Ե.) բազմահատոր "Geographica"-ի Միջին Արեւելքի նուիրուած գիրքը, որ կարելոր աղբիւր մըն է Հայաստանի եւ Միջին Արեւելքի ժողովուրդներու պատմութեան համար ("The Near East"):

- Մենք կը նախընտրենք որ հայերը եւ անոնք, որոնք գիտեն հայերէն խօսիլ եւ կարդալ, թարգմանութեան կողքին ունենան նաեւ հայերէն բնագիրը: Ուրեմն թարգմանութիւններուն դիմաց բնագիրն ալ կը տպենք: Դժբախտաբար սփիւռքահայերուն եւ մանաւանդ նոր սերունդին մեծամասնութիւնը մեր հարուստ հայ գրականութեան մասին չի գիտեր, բացի այդ, հետաքրքրուած չէ: Այս թարգմանութիւնները կատարելով, կը յուսանք մեր գրականութիւնը ներկայացնել ոչ միայն հայերէն չգիտցող հայերուն, այլեւ օտարներուն, որոնք թիւով անելի շատ են:

Հայ գրականութիւնը օտար լեզուներով թարգմանելը հայ մշակոյթի ծանօթացման ուղղութեամբ տարուած կարելոր ծրագիր մըն է: Պահ մը երեւակայենք որ Ե. Դարուն Մեսրոպ Մաշտոց, Սահակ Պարթեւն ու իրենց սաները թարգմանած չըլլային յունահռոմեական եւ ասորերէն լեզուներով գրուած գլուխգործոցները՝ սկսելով Աւետարանէն: Գրականութիւնը, որպէս ժողովուրդներու եւ քաղաքակրթութիւններու միջեւ հաղորդակցութեան կարելոր միջոց, զգալի անանդ կը բերեն ազգերու միջեւ փոխհասկացողութեան, բարեկամութեան եւ համատեղ գոյակցութեան:

Այս գիտակցութեամբ եւ հաւատով Պիոն Միլոյեան կը գրէ ինծի.

- Հարիւրաւոր տարիներէ իվեր ուրիշ ազգերու գրականութիւնը կը գովեն(ռուսական, ֆրանսական, հնդկական, նիկերիական եւ այլն...), որովհետեւ կը հաւնին եւ սրտի մօտ կ'ընդունին: Հայ գրականութիւնը նոյնպէս օր մը պետք է հասնի ցանկալի բարձունքին: Ուրիշ ո՞վ, եթէ ոչ մենք՝ հայերս պետք է յաջողինք լոյսին բերել մեր վէպերն ու պատմութիւնները:

Links

- www.sophenearmeniaca.com
- www.sophenearmenianlibrary.com

Comments

Անահիտ Արփեն – 2020-07-14 02:54:25

Ուրախալի է լսել, որ հայ գրական գործերը թարգմանվում են և հասանելի են դառնում օտարալեզու ընթերցողներին: Ողջույններս և լավագույն բարեմաղթանքներս եմ հղում հրատարակիչներին ու թարգմանիչներին: Սիրով՝ Անահիտ Արփեն, գրող, թարգմանիչ, կինոխմբագիր